

Interactie in beeld, interactie in gesprek. Beelden als motor voor groei in interactie met jonge kinderen.

Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek, 2013-2014.

Giselinde Bracke, Ine Hostyn, & Ann Steverlynck.

Bachelor in de pedagogie van het jonge kind; Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs.

Achtergrond en doelstelling

Gezien de kracht van videobegeleiding (oa Fukkink & Tavecchio, 2010; Fukkink, Trienekens, & Kramer, 2010), is het bijzonder relevant om deze methodiek te ontwikkelen als professionaliseringstool voor kindbegeleiders en daarbij specifiek de interactie met jonge kinderen als uitgangspunt te nemen. Deze interactie is immers cruciaal voor kwaliteitsvolle kinderopvang maar is vaak nog ontoereikend (Duncan & Brooks-Gunn, 2000; Leseman, 2009; NCKO, 2011). Daarom is er nood om videobegeleidingsmethodieken, waarvan onderzoek aantoonde dat ze hun waarde hebben, waardeerend en toegankelijk uit te werken op maat van de kinderopvang als tool om samen met kindbegeleid(st)ers te reflecteren op hun interactie met jonge kinderen. Er is behoefte aan ondersteuning om interacties met jonge kinderen in beeld te brengen (INTERACTIE IN BEELD) en deze te bespreken in functie van groei (INTERACTIE IN GESPREK). De centrale onderzoeksvraag was: **Hoe kunnen we pedagogisch coaches en kindbegeleid(st)ers in de kinderopvang ondersteunen om interacties in beeld te brengen en in dialoog te bespreken, als motor tot ontwikkeling/ groei/professionalisering op vlak van de kwaliteit van de interactie met jonge kinderen?**

Methode

In dit **participatief en praktijkgericht ontwerponderzoek** werkten we samen met zes kinderdagverblijven. In drie settings ging de onderzoeker zelf met drie kindbegeleid(st)ers aan de slag (traject A). In drie andere settings werkte de onderzoeker samen met de verantwoordelijke die op zijn beurt met twee kindbegeleiders aan videobegeleiding deed (traject B). Na informed consent, gebeurden **vier opnames en vier begeleidingsgesprekken** bij elke kindbegeleider. We werkten op basis van een **startbundel** met inhoudelijke kijkkaders, methodische proceskaders en een technische videosteekkaart. In nauwe dialoog met de deelnemers ontwikkelden we deze verder.

De gespreksverslagen, ervaringen uit eigen intervisie, en bedenkingen van de onderzoekers werden verzameld in een **onderzoekslogboek** zonder voorafgaande structuur. Daarnaast werd data verzameld tijdens twee reeksen **focusgesprekken**, tussentijds en bij afloop van het project. We brachten ofwel de kindbegeleiders samen met hun verantwoordelijke (traject A) ofwel de drie deelnemende verantwoordelijken (traject B). De data uit het logboek en de focusgroepen werden kwalitatief geanalyseerd volgens de **grounded theory** methode (Glaser & Strauss, 1967). We analyseerden regelmatig tussentijds en toetsten onze finale datastructuur af bij de deelnemers.

Resultaten

Wat betreft **inhoudelijke ondersteuning**, bleek de kwaliteitsmonitor van het NCKO (Gevers Deynoot-Schaub et al., 2009) een werkbare tool. In aansluiting met onze methodische keuze om de focus op kinderen te leggen (oa Dekker et al., 2004), hertaalden we deze tool vanuit kindperspectief. We werkten voor elke deelcomponent inspirerende kijkkaders uit. Deze bleken een videobegeleidingsgesprek richting te geven en reflectie/groei mogelijk te maken.

Wat betreft **procesmatige ondersteuning**, bleken inspirerend coachen (Clement, 2012), appreciative inquiry (Barrett, Fry & Wittockx, 2012) en video-interactiebegeleiding (Dekker, Hoogland, Eliëns, & van der Giessen, 2004) belangrijke overkoepelende perspectieven. Daarnaast werkten we bijkomende proceskaders uit rond belangrijk bevonden topics: een afgesproken tijdsplan, ruimte voor voorbereiding, rol van de coach, houding van de coach, samen een kijkgdoel bepalen, inhoudelijke achtergrond, mogen ventileren en in dialoog gaan, methode van 'klein kijken', methode van 'focus op de kinderen', methode van 'freezen', mogen wensen en dromen en omgaan met weerstand.

Wat betreft **technische ondersteuning** verfijnden we de infofiche uit 'In dialoog over taal' (Govaert et al., 2012).

Daarnaast bleek uit het onderzoek een grote nood aan **sensibiliseren, motiveren en drempel verlagen** om met videobegeleiding te werken. Daarom ontwikkelden we vanuit onze dataverzameling een bundeling van krachtige verhalen, die inspireren over wat VerBEELDing kan inhouden en in gang zetten.

Conclusie

In dit onderzoeksproject verzamelden we nodige know-how en inzichten om de bestaande praktijk in de kinderopvang verder te innoveren door middel van videobegeleiding. Ook voor studenten blijkt dit een werkzame methodiek in hun opleiding tot pedagogisch coach. Een **inspirerend verhalen- en prentenboek** samen met een **groeitool 'interactie in beeld, interactie in gesprek'** (bestaande uit proceskaders, kijkkaders en technische info) is daartoe een ondersteunende tool. Beelden als motor voor klein geluk en professionele groei in interactie met jonge kinderen: dat is de overtuiging!

Dank

Van harte dank aan onze mede-onderzoekers uit 't Mezenestje Wingene, Kindercentrum Waregem, Fabeltjesland Dendermonde, Sint-Lievenspoort Gent, 't Optimistje Oostende, en Mezenestje Aalst. Bedankt ook aan de ouders en de kinderen die aan dit project wilden meewerken.

Van harte dank aan de leden van onze begeleidingscommissie die ons op de juiste momenten met kritische vragen, inzichten en suggesties verwendden en op die manier een zinvolle bijdrage leverden aan dit project.

Bronnen

Barrett, F., Fry, R., & Wittcockx, H. (2012). *Appreciative Inquiry: Het basiswerk*. Leuven: Lannoo Campus.

Clement, J. (2012). *Inspirerend coachen. De kunst van dynamisch en uitdagend communiceren*. Leuven: Lannoo Campus.

Dekker, J., Hoogland, M., Eliëns, M., & van der Giessen, J. (2004). *Video-interactiebegeleiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Duncan, G. T. & Brooks-Gunn, J. (2000). Family poverty, welfare reform, and child development. *Child Development*, 71 (1), 188-196.

Fukkink, R. & Tavecchio, L. (2010). Effects of Video Interaction Guidance on early childhood teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1652-1659.

Fukkink, R., Trienekens, N., & Kramer, L. (2010). Video feedback in education and training: Putting learning in the picture. *Educational Psychology Review*, 23(1), 45-63.

Gevers Deynoot-Schaub, M., Fukkink, R., Riksen-Walraven, M., de Kruif, R., Helmerhorst, K., & Tavecchio, L. (2009). *De NCKO Kwaliteitsmonitor*. Amsterdam: SWP.

Glaser, B.G. & Strauss, A.L. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.

Govaert, K., Hostyn, I., Steverlynck, A., Van Daele, S., & Willockx, D. (2012). *In dialoog over taal. Ontwikkeling van een werkbegeleidingspakket over taalstimulering voor kindbegeleiders in de voorschoolse kinderopvang*. Intern onderzoeksrapport. Gent/Antwerpen: Arteveldehogeschool – Karel de Grote-Hogeschool.

Leseman, P. (2009). The impact of high quality education and care on the development of young children: Review of the literature. In *Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities*, p. 17-49. Brussels: EACEA.

NCKO (2011). *Pedagogische kwaliteit van de kinderopvang en de ontwikkeling van jonge kinderen: een longitudinale studie*. Amsterdam: NCKO.